

“A citi” nu are imperativ

Am crescut într-o casă plină de cărți. Biblioteca mare ocupa doi pereți din sufragerie, iar cea mică era în camera noastră, a mea și a surorii mele, deasupra patului, era așa de plină și grea, încât uneori mă temeam că o să cadă peste mine în timp ce dorm. Eram încă prea mică să-mi imaginez paradisul având forma unei biblioteci, întocmai ca Luis Borges, sau să-mi doresc să mor îngropată sub cărți. Îmi dădeam seama cât de multe sunt cărțile care ne umpleau casa, doar atunci când făceam curățenia de Paște și trebuia să luăm fiecare carte, pe rând, și să o curățăm de praf. Fiecare raft avea două rânduri. Pe cel din spate, multă vreme, ai mei au așezat cărțile “cenzurate”, de regim sau de educația lor, prea rigidă. Când am crescut și am înțeles trucul, am început să căutăm doar cărțile ascunse, era jocul nostru preferat. Le răsfoiam nerăbdătoare și curioase, convinse că vom descoperi cine știe ce mari secrete ale lumii, ascunse cu măiestrie între pagini. Am început, la vârsta potrivită, cu secretele corpului uman, deslușite din cartea de *Sexologie* care a rămas și acum, după atâția ani, tot pe raftul din spate. După ce terminam explorarea noastră în lumea cărților interzise, le așezam cu grijă la locul lor, iar pe cele din față le alineam perfect, convinse că părinții noștri nu o să-și dea seama de nimic. Mama ne-a mărturisit, mult mai târziu, că uneori exageram cu alinierea lor și tocmai de aceea îi săreau în ochi. Era forma ei de complicitate tacită cu noi.

De când m-am născut, cărțile au fost, așadar, o prezență permanentă în viața mea, dar pasiunea mea pentru ele nu s-a manifestat în mod automat, nu s-a născut dintr-o dragoste la prima vedere, nu mi s-a transmis la naștere, prin cine știe ce genă misterioasă, sau, cel puțin, nu mi-am dat seama de acest lucru prea repede. Relația mea cu cărțile a fost una dificilă, complicată, adesea impusă cu forța, mai ales în copilărie, când preferam să bat câmpii, la propriu, la bunici,

la Mintiu sau la Tăure, de dimineața până seara, cu prietenii de joacă, în căutarea unui deal, a unei păduri, a unui izvor, a unei flori, mereu altele și mereu surprinzătoare. La vârsta aceea, nu erau cărțile cele care mă atrăgeau, sau cel puțin nu aveam timp să le ascult chemarea, eram atentă la dansul norilor, pe care îi priveam întinsă în iarbă, la culorile sângerii ale frunzelor de toamnă, la cerul înstelat, uneori atât de plin de parcă se prăvălea peste noi...eram atentă la cântecul cucului în primăvară și la muzica, niciodată aceeași și niciodată monotună, a ploilor de vară rostogolindu-se pe acoperișul casei.

Îmi amintesc perfect că, într-o vară, aveam vreo 9 ani, mama mi-a dat să citesc *Aventurile lui Oliver Twist*, a lui Charles Dickens, două volume...l-am urât pe bietul orfan palid, slab, curajos și cinstit care m-a chinuit o vară întreagă. Eram la bunici și stăteam închisă în casă cu cartea în față, în timp ce prietenii mei erau afară și zburdau fericiți și fără griji.

Eu citeam și plângeam, și nu îmi aminteam nimic din toată povestea. Sora mea avea temă să îmi pună întrebări din carte, să fie sigură că o citesc cu adevărat. La sfârșitul vacanței, după un chin de o vară, am închis cartea aia pentru totdeauna. Nu știu cum am reușit să o păcălesc pe sora mea, dar adevărul e că *Aventurile lui Oliver Twist* nu le-am citit, până la capăt, nici până astăzi. Și, ca să înțelegeți cât de tare m-a marcat episodul ăsta, vă spun că nu i-am cumpărat lui Matei, băiatul meu, cartea și nici nu am văzut filmul, în nici una din cele 5 versiuni cinematografice! Și nici nu l-am obligat vreodată să citească o carte. În schimb, îi fac cadou, cu fiecare ocazie câte o carte, pe care o alege el, de cele mai multe ori, dar uneori nu rezist și îi cumpăr cărțile pe care mi-ar plăcea să le citească. O dată m-a întrebat ce cadouri primeam de ziua mea când eram mică. I-am răspuns că primeam numai cărți, de la colegii de clasă, de la prietene, am colecții întregi formate de-a lungul anilor, toate cu urarea de "La mulți ani" și numele celui care mi-a dăruit-o, scrise pe prima pagină. Spre exemplu, am toată colecția

cărților lui Jules Verne, care nici măcar nu îmi plăceau. Lui Matei îi era imposibil să-și imagineze o lume în care copiii primesc de ziua lor doar cărți, nu jocuri, nu un iPhone, un iPad, un iPod sau orice alt obiect care se răsfoiește cu un simplu *touch*.

Adevărul e că, dintre toate cărțile pe care le-am primit, pot spune că una a fost esențială. Aveam vreo 12-13 ani și am primit cartea *La Medeleni*, trei volume. A fost pentru prima oară când am înțeles că întâlnirea magică cu o carte, care te cucerește, începe atunci când simți că nu te poți opri din citit, dar te oprești, totuși, pentru că vrei să nu se termine prea repede și să amâni cât mai mult finalul. Cred că pasiunea mea pentru cărți s-a născut din dor...de oameni, de locuri, de întâmplări, de *Medeleniul* meu, care rămăsese undeva, departe, acolo unde lăsasem și o parte din sufletul meu de copil. Eram adolescentă și cărțile mă ajutau să mă înțeleg pe mine și să-i înțeleg pe ceilalți, să supraviețuiesc tuturor cataclismelor sufletești, inevitabile la acea vârstă, dar și să evadez din spațiul tot mai cenușiu și mai apăsător pe care regimul comunist îl construia în jurul nostru.

Mai târziu a fost vremea cărților interzise, pe care țin minte că le citeam sub plapumă, seara, după ce stingeam lumina, cu o mică lanternă, care lumina suficient cât să reușim să citim printre rânduri și să dăm drumul fanteziei noastre neîmblânzite. Îmi amintesc perfect că așa am citit *Patul lui Procust*, al lui Camil Petrescu, pe care mama ne-o interzisese, bănuiesc că din pricina unor scene prea erotice, pentru a mai rămâne un tabu. În anii de liceu am citit cu frenezie tot ce se putea și ce nu se putea citi, eram ceea ce s-ar putea numi o *bulimică* de cărți, dacă ar exista o astfel de patologie. Apoi au urmat anii de la Litere, cu zeci de cărți devorate, între cele din bibliografia obligatorie pentru fiecare examen și cele alese în deplină libertate, de pe o listă imaginară a cărților care mi se păreau atunci indispensabile, chiar

vitale.

În ultimii 13 ani, pasiunea mea pentru cărți m-a salvat de la deșărădăcinare și de la dezadaptare. Știu că poate părea excesiv și patetic, însă, în timp ce scriu, privesc biblioteca din fața mea, cu multe rafturi pline de cărți în română, pe care mi le-am adus de acasă, aceleași cărți care m-au însoțit peste tot, în toate casele în care am locuit de-a lungul timpului. Îmi dau seama că, de multe ori, simplul gest de a lua o carte în română din bibliotecă și de a o reciti, sau doar răsfoi, avea o putere regeneratoare, era ca un fel de întoarcere, provizorie, la matcă. La fel cum orice carte în italiană citită mă apropia și mai mult de lumea din jur, și nu doar pentru că îmi ușura comunicarea la nivel lingvistic.

Matei are în biblioteca lui cărți în italiană și cărți în română, care așteaptă, răbdătoare, să fie citite. Nu i-am făcut niciodată o listă cu lecturi obligatorii, dar i-am citit, de când s-a născut, și încă îi mai citesc în fiecare seară, înainte de culcare, o poveste, un capitol dintr-un roman, o poezie...Știu că pasiunea pentru cărți nu se transmite genetic, dar cred în puterea exemplului. Plăcerea de a citi se naște din plăcerea de a asculta. Deocamdată, Matei preferă să (mă) asculte. Am dreptul să mă plâng, oare, că am un copil prea "ascultător"?